

Людина й суспільство: коли сліпий водить сліпого...

*Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих.
А коли сліпий водить сліпого, обоє до ями впадуть.
(Матвія 15:14)*

Людство у сліпому кошмарі

Ведене впродовж понад 400 років західними за своїм походженням цінностями й інститутами людство нині перебуває в стані найглибшої екологічної, економічної, культурної та моральної кризи.

За останні 10 років унаслідок 14 тисяч природних катастроф загинули понад 700 тисяч осіб, що дорівнює, приміром, кількості населення Амстердама. Експерти ООН одностайно стверджують, що головним джерелом цих стихійних лих є сама людина з її презирливим, жорстоким і утилітарним ставленням до природи.

Лихоманить і сам соціум. Цінності християнства, що лежать в основі західної цивілізації, більша частина принижено цією цивілізацією людства нині сприймає, як застарілий рекламний проспект. Та і як може бути інакше, якщо згідно з останніми звітами ЮНІСЕФ чверть населення планети живе в жахливих злиднях та умовах. 1 мільярд 300 мільйонів осіб існують (саме існують!) на 1 долар на день, 3 мільярди мають 2 долари на день. **Близько 1 мільярда 300 мільйонів не можуть задовольнити елементарних людських потреб у чистій воді, 2 мільярди 600 мільйонів позбавлені жодної медичної допомоги.**

Кількість людей, які перебувають на межі виживання, збільшується щодень і сягнула вже 1,5 мільярда осіб, що перевищує чисельність населення Китаю та в 4 рази більше за чисельність населення країн Євросоюзу. Щодо Китаю, то світові ЗМІ сьогодні в захваті від темпів розвитку Піднебесної, але при цьому всіля-

ко замовчують той факт, що 200 мільйонів китайців ледве живуть на 20 центів на день.

Рівень розшарування суспільства й різниці між багатими та бідними зростає з колосальною швидкістю. Сукупний статок трьох найбагатших родин планети перевищує річний дохід 600 мільйонів осіб із найвідсталіших країн. Рівночас у 80 найбідніших країнах рівень доходу на душу населення за останні 10 років став ще мізернішим.

За останні 20 років у цивільних конфліктах на земній кулі загинуло понад 6 мільйонів дорослого населення. Жорстокість громадянських війн наочно проявляється в тому, як ці війни позначаються на дітях. Згідно з даними Верховного комісара ООН у справах біженців, за останні 10 років у цивільних конфліктах загинуло понад 2 мільйони дітей і 6 мільйонів поранено.

У воєнних конфліктах з участю США за останні 10 років загинуло не менш як 225 тисяч осіб і 365 тисяч дістали поранення. В Іраку, наприклад, безпосередньо під час воєнних операцій загинуло 5 тисяч солдатів і офіцерів, ще понад 8 тисяч покінчили життя самогубством. **Витрати на ведення цих війн і воєнних операцій становили 3,7 трильйона доларів. Проте цієї нечуваної суми цілком вистачило б, аби за ті ж таки 10 років кардинально розв'язати проблему смертності від голоду в планетарному масштабі.**

Люди вбивають не тільки подібних до себе, вони вбивають ще й

Григорій СМІТЮХ,
народний депутат України

самих себе. Лише **за один рік у світі ідуть із життя з власної волі понад 2 мільйони осіб.** Це означає, що поки ви читаете ці рядки, десь у світі хтось із безвиході, через самотність або психічне захворювання наклав на себе руки.

Мають рацію ті філософи, котрі сучасний розвиток людської цивілізації порівнюють із картиною П. Брейгеля Старшого «Сліпі», де шість сліпих, що йдуть стежкою над ярмом за проводирем, який оступився й падає вниз, інтуїтивно відчувають небезпеку, але, тримаючись один за одного, крокують у прірву. Проводирем у цій аналогії є сучасне західне суспільство з його економікою, з його політикою, з його культурними, релігійними та моральними цінностями.

Нелюдське, що його створила людина

Кошмар, у якому живе сучасне людство, свідчить про те, що наша планета стала місцем, де за рахунок психічної енергії людей народилися, сповнилися життєвої сили й відчували себе самостійними квазірозумними сутностями монстри як окремих державних і міждержавних утворень, так і людської цивілізації загалом.

На рівні підсвідомості люди завжди олюднювали суспільні відносини, наділяючи їх рисами, хоча й живою, але, безперечно, байдужою до них і сторонньою істотою. **Розвиток суспільних наук змусив учених, котрі досліджують гуманітарні проблеми, визнати існування об'єктивних, не залежних від волі людини, яка їх породила, законів розвитку соціуму. Цей висновок цілком виразно вказує на автономність соціальних утворень, що мають власні закони та цілі еволюції.** Підтвердженням правомірності такого підходу є висловлювання К. Маркса про капітал: «капітал поживляється», «капітал хоче», «капітал прагне». Така антропоморфність «економіксу» навряд чи потрапила б у поле зору цього мислителя та суспільного діяча, якби не була б відображенням поглядів багатьох людей.

Людство наївно вважає себе господарем своєї планети та впевнене, що створені ним соціальні структури ніколи не зможуть вийти з-під його контролю. **Однак насправді окремо взята особистість давно є заручницею не зовсім зрозумілих їй цілей і планів тих соціальних систем, до котрих вона входить як необхідний «гвинтик», а часом виступає й просто в ролі «хлопчика для побиття».**

Соціальні системи різних масштабів, посилені складними технічними та інформаційними комплексами, нині трансформувалися в абсолютно не керовані людиною сутності. Самостійність, непередбачуваність, агресивність і очевидна байдужість соціальних структур до долі окремої людини завжди відчувалися й відчуються нині на інтуїтивному рівні не лише талановитими мислителями. Сьогодні практично кожний із нас почувається заручником тіньових програм правлячих еліт і тому байдужий до будь-яких варіантів «національних ідей» та реформаторських проєктів. «Патріотичні устремління еліти» нам незрозумілі, а всілякі програми «поліпшення суспільства» на інтуїтивному рівні сприймаються як нездійсненні.

Наша цивілізація загалом і її національні підсистеми підкорили людину своїм нелюдським ці-

лям. Тому й увійшли в наше життя (як «цілком природні супутники життя») міждержавні воєнні конфлікти, громадянські війни, тероризм, голод, самогубства, розшарування населення на дуже бідних і дуже багатих за зростаючого морального розкладу як перших, так і других.

І, проте, саме ми – нормальні й порядні люди – породжуємо та живимо своєю психічною енергією соціальних і економічних вампірів. Вони – всесильні й безсердечні – скрізь сіють зло, руйнації та смерть. Вони підкорюють своїм хаотичним програмам і квазірозумним устремлінням усіх людей, кожен із яких приходить у цей світ добрим, милосердним, великодушним і справедливим, кожен із яких змушений у зрілому віці шохвилини й щосекунди вести жорстоку боротьбу із самим собою, своїм сумлінням, своїми рідними та близькими й усією планетою. Корячись невідомому злу, люди проносяться по життю, як ошаліле стадо оленів, що мчать, підвладні незрозумілому колективному заклику, на край прірви. Лише поодинокі з них здатні на мить зупинити свій біг у нікуди, безсило махнути рукою й, буркнувши собі під ніс: «Тенденція...», нестися далі до погибелі...

мову, – егрегор держави. Егрегор – це інформаційна структура тонкого світу, що має в тривимірній реальності свого двійника – реальний об'єкт, явище або процес.

Проекцією уїцраора в нашому фізичному світі, за Д. Андрєєвим, є держава. Уїцраор випромінює величезну кількість психічної енергії, що з'являється в суспільстві у вигляді комплексу національно-державних почуттів. Трепетне завмирання перед власною державою-ідолом (завважмо: не перед культурою, традиціями, історією та духовними цінностями свого народу, а перед державою), причетність до її здобутків, культ правлячої еліти та вождів, шалена ненависть до політичних опонентів, захоплення виключно матеріальним багатством і авторитетом влади, великодержавний шовінізм, пихата войовничість – усе це живиться еманациями (випромінюваннями) уїцраора. Проте й він – уїцраор, такий величний і зарозумілий, живиться психічними випромінюваннями мільйонів громадян, усіх тих, хто пов'язаний із еманациями комплексу державності. І хоч як це дивно звучить, але такі нелюдські сутності з'являються за законами еволюції. Вони покликані захищати самотність і незалежність етносів. І уїцраори чудово виконують свої функції. Однак

У книжці **«Роза Світу» (1958)** російський мислитель-містик Даниїл Андрєєв описує страшного демона, який вселяє в людей трепетний страх – «російського уїцраора» Жругра Третього. Це могутня, розумна та вельми хижа істота, що живе в одному з тонкоматеріальних шарів нашої Землі й відіграє в історії величезну роль. Даниїл Андрєєв споглядав у своїх метаісторичних видіннях тонкоматеріального темного колоса, який має характер тварини, а от мову, пам'ять та інтелект – людини. Цей жахливий демон, якщо вжити сучасну

їхня квазірозумна сутність позбавляє їх морального коріння, перетворюючи на психоенергетичних вампірів. Тому розбудова й зміцнення держави часто трансформуються в насильство над її громадянами, про що якнайкраще свідчать культи особи вождів, які недавно промайнули вбивчими блискавками в нашій історії.

В історії жорстоким диктатором стає той, на кого уїцраор «через спорідненість душ» скеровує найпотужніший концентрат своєї енергії. Даниїл Андрєєв таких правителів називає **«людинознаряддям»**. Егрегор починає рости й виховувати майбутніх правителів задовго до того, як випустить їх на історичну арену. Так готува-

лися до ролі маріонетки в руках чудовиська Нерон, Калігула, Гітлер, Сталін, Мао Цзедун, Пол Пот, Чаушеску, Кім Ір Сен та інші до них подібні.

Чи означає все це, що окрема особистість назавжди приречена бути вічним заручником не зрозумілих їй цілей соціальних та економічних систем, а отже, такою, яку мучать і зрештою вбивають ці системи? Ні! – відповіді ми, – й ще раз ні! **Дві тисячі років тому в Нагірній проповіді (Матвія 5:1-7:29; Луки 6:12-41) Ісус Христос чітко вказав прості й зрозумілі способи захисту особистості від деструктивного тиску соціальних систем і збереження своєї неповторності та унікальності.**

Проповідь Учителя починається словами: **«Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне».** Багато хто з нас не раз читав або чув ці слова, при цьому якимось чином розуміючи їх зміст. Хто є блаженними: обділені духом, тобто бездуховні люди? А річ у тім, що якби свого часу ці слова було точно перекладено з Євангелія від Матвія, то вони писалися б так: **«Блаженні вбогі – духом, бо їхнє Царство Небесне».** За такого написання нині всі без винятку правильно розуміли б зміст цієї фрази. А він зводиться до такого. **Зневажені й скривджені владою та державою силу й порятунок знайдуть у Дусі, духовності, тобто в Заповіді (союзи**

з Богом), адже справжні батьківщина та коріння людей – у Царстві Небесному, тобто в Духовній Основі Світоустрою, що від Бога. І наближають до цієї Духовної Основи та Бога щирі, світлі й чисті прояви зміцненої розумом і про-світлінням душі, котра на шляху віри, смиренності й самореалізації очищається від соціального бруду й буде на грішній і минулій Землі нетлінне безсмертне тіло раба (робітника) Божого. То чому за майже дві тисячі років, що минули після смерті Того, Кого весь західний світ шанує як свого Вчителя і Спасителя, людина не стала мудрішою й милосерднішою?

18

Що й чому відбувається з людиною?

Щонайменше некоректно винити в усьому, що діється нині в світі, гіпотетичних «уїцраорів» і «егрегорів». Такий підхід, безперечно, заслуговує на увагу, проте він поки що не визнаний сучасною наукою. І тим паче безглуздо винити в усіх бідах людства якісь сатанинські потойбічні сили, злобних космитів і підступний «Світовий Уряд» укупі з «Комітетом-300». Час уже, спираючись на Біблію, визнати, що **«людина самотня, й іншого немає», а все, що відбувається на Землі, за великим рахунком, було, є й буде лише проекцією ставлення людини до природи й подібних до себе, до самого себе й до Бога.** Під людьми в цьому разі ми розуміємо і тих, хто генерує для суспільства певні пріоритети розвитку, і тих, на кого розраховані ці пріоритети. Якщо сьогодні ми спостерігаємо, за словами О. Шпенглера, «занепад Європи», тобто йдеться про кризу західних цінностей, то маємо визнати, що та інтелектуальна еліта, яка прищеплювала протягом багатьох сторіч людині ці цінності, водночас із розробкою перевірених на практиці потужних і дієвих інструментів прискорення суспільного та науково-технічного прогресу, припустилася й низки серйозних помилок і прорахунків. **І головний із цих прорахунків полягає в тому, що пріоритети й інститути, які культивують на колективному рівні, рано чи пізно відторгаються на рівні індивідуальному через природу самої людини, яка згідно з Біблією та іншими Першокнигами людства створена «за образом і подобою» Бога й при цьому завжди вільна у своєму виборі.**

Поділяючи цю думку, доходимо висновку, що **закладена в конституціях держав західного світу абсолютізація прав і свобод людини, приватної власності та законів ринку в кінцевому підсумку обертається на культ індивідуалізму, холодного розрахунку та гонити за прибутком, не гребуючи нічим.** У тому числі й за рахунок принижен-

ня та нехтування інтересів решти людей, душевної глухоти й черствості. Середньостатистична успішна західна людина – це людина з непомірними амбіціями, розважливим, «вивертким» розумом і... мертвим серцем. Не випадково в західних енциклопедіях ви не знайдете синонімів нашого українського слова «щиросердність». І це не просто метафора. Медики-фахівці з поведінкової терапії одностайні в переконанні, що душевна черствість, нехтування інтересів інших людей – головна причина зростання кількості серцево-судинних захворювань із летальним наслідком. Нині у світі щорічно від інфарктів і інсультів умирають **17,1 мільйона осіб.** Експерти ВООЗ стверджують, що на початок 2015 року ця цифра сягне **20 мільйонів.**

Другою причиною нинішньої ситуації є та обставина, що сьогодні, як і 300 років тому, науково-технічний прогрес відбувається під гаслом, запропонованим Ф. Беконом: **«Наука потрібна для того, щоб поставити природу на службу людині».** Безбезпека такого підходу до прогресу не лише в тому, що, по суті, узаконюється стратегія безвідповідального та безкарного насилування суспільством природи, а й у тому, що тим самим «освячується» культ споживання науки і її дітища – техніки та інших матеріальних благ цивілізації **без жодної моральної відповідальності за наслідки такого споживання.** За такого підходу природа, наука й техніка апріорі ВИННІ людині; вони й лише вони є єдиними та зовнішніми об'єктами її інтересів **без будь-якого зв'язку з моральністю та потребами самореалізації.** А в кінцевому підсумку абсолютізуються зовнішнє буття людини та матеріально-технічне «тіло» створеної нею цивілізації. На індивідуальному рівні такий стан справ сприймається як потакання суспільства тілесно-почуттєвому «я» людини, яка безмірно насолоджується благами цивілізації.

З другого боку, через прискорений розвиток інформаційних систем і телекомунікацій людина не встигає адаптуватися до темпу сучасного життя. Мобільні телефони й Інтернет стали своєрідною стіною, що відгородила людину від природи, від активного пересування в середовищі проживання. Ми стаємо ледачими і відвиклими від фізичної роботи. Ми просто «жириємо» й «із жиру казиріємося». Фахівці з поведінкової терапії стверджують, що **прагнення до «солодкого життя» без будь-яких моральних орієнтирів призводить просто до розростання тілесної складової людини. В результаті свідомий і несвідомий культ тіла породжує лише хвороби тіла й нічого більше.** Відповідно до результатів дослідження, опублікованих у науковому журналі **«The Lancet»,** кількість людей, що страждають від ожиріння, в усьому світі подвоїлося менш ніж за 30 років, і сьогодні від цієї хвороби потерпають **700 мільйонів людей, тобто кожен десятий житель Землі.**

І, нарешті, не можна не сказати про те, що панівний в сучасному світі культ науки й техніки, коли універсальними критеріями визнання істини на суспільному рівні є «практи-

ка», «не раз підтвержені результати дослідів і експериментів», «статистичні вибірки», «висновки експертів» і «думки провідних спеціалістів», на індивідуальному рівні призводить до гіпертрофованого розростання раціоналізованого, холодного інтелекту. При цьому «подих Бога», який відчуває тією чи іншою мірою кожна людина, – інтуїція і супутні їй душевні переживання, визнаються в людському разі такими, що заважають «неспотвореному сприйняттю цього складного й суперечливого світу» дурницями, а в гіршому – «аномаліями психічного розвитку». І не випадково дедалі популярнішим кіногероєм на Заході й у нас стає лощений, вгодований, що красиво говорить, начитаний очкарик, який сміливо розгортає свій бізнес із глибоким знанням законів ринку, але за всього цього геть вільний від якихось моральних зобов'язань перед суспільством, діловими партнерами, підлеглими, рідними й близькими людьми.

Саме собою напрошується питання: ну а де ж християнська релігія з її

неминучими моральними цінностями, повчальними прикладами й закликами до мудрості й почуття міри, до душевності, морального вдосконалення? Відповідь тут полягає в тому, що всі соціально й економічно розвинені країни Заходу – протестантські. Протестантськими мораллю й способом життя, суть яких можна висловити фразою: «Якщо я багатий, виходить, мене любить Бог, а якщо любить Бог, то мені дозволено багато що», наскрізь просякнутий увесь західний світ з його економікою, політикою й ідеологією. Треба називати речі своїми іменами: горезвісний **«дух протестантизму» сьогодні – це не тільки «духовний супровід» волі, демократії та ринкової економіки, це ще й потакання індивідуалізму, гонитві за чистоганом, прагненню до багатства без особливого добору засобів на шляху до володіння цим багатством.** Так, є в протестантизмі заклики до морального вдосконалення, творчої самореалізації, щирого покаяння і єднання з Богом, але сьогодні ці заклики рішуче відкинуті пасторами й пересічними віруючими на задвірки культу

й навчання, бо не дуже поєднуються із загальноприйнятим на Заході способом життя і «правильним» підходом до «своїї справи». І не тому, що протестантська галузь християнства споконвічно збиткова, а тому, що вона, ця галузь, дуже відстає від реальностей нашого часу і сама перебуває в глибокій кризі. Вона не може запропонувати особистості ні ефективних засобів позбавлення від душевних переживань, ні тим паче доступного шляху набуття її – особистістю, «духовного стрижня», що є не що інше, як розум, що виявляє себе у світі моральними способами й у нерозривному зв'язку з Богом.

Дати 30 травня 1887

19

125 років від дня народження Олександра Архипенка

Український скульптор і художник, один із основоположників кубізму, почесний член Об'єднання українців Америки, дійсний член Американської академії мистецтва і літератури Олександр Порфирівич Архипенко народився 30 травня 1887 року в Києві в родині професора університету.

У 1902–1905 рр. навчався в Київському художньому училищі. 1906-го разом із О. Богомазовим організував першу виставку своїх творів. Переїхав до Москви, де продовжив освіту в училищі живопису, архітектури і скульптури. 1908-го вирушив до Парижа, де навчався в мистецькій школі. Оселився в колонії художників «Вулик». 1910-го відкрив у Парижі власну школу і як перший скульптор-кубіст запровадив нові естетичні елементи – моделювання простору, вглиблені форми і прозорість. Того ж року здійснив велику подорож з виставкою своїх робіт країнами Європи. 1914-го року переїхав до Німеччини. 1920 року взяв участь у Венеційській бієнале. 1921 року заснував власну Школу мистецтв у Берліні. 1923 року оселився в США, де відкрив школу пластики. Викладав у Чиказькій школі індустріальних мистецтв та університеті в Канзас-Сіті. 1934-го оформлював український павільйон на виставці в Чикаго. У 1920–1930-х рр. виставлявся в Україні. Працював над пам'ятниками Т. Шевченку, І. Франку, князю Володимиру для чиказького парку. За життя Архипенка відбулося 130 його персональних виставок. Помер 25 лютого 1964 року в Нью-Йорку. Похований на кладовищі Вудлон.

О. Л.

Камо грядеші, Україно?

Уже більш як 20 років владна еліта України представлена новоявленими «західниками», котрі будь-що рвуться в обійми «процвітаючого західного світу», і стійкими «слов'янофілами», які ностальгують за «братерським союзом» з великим східним сусідом. Водночас і ті й інші всіляко доводять «опонентам» і «широким масам населення» переваги свого вибору, але старанно замовчують практично невиліковні проблеми відповідних суспільних систем на державному рівні. Однак про ці проблеми сьогодні досить відкрито й багато говорять розумні голови й на Заході, й у Росії. І показовим є те, **що більша частина цих проблем має соціально-гуманітарний характер, є наслідком загальноцивілізаційної кризи і прямо пов'язана з предметом нашої розмови – відторгненням особистістю, позбавленою «ліквіду для душі» й «духовного стрижня», цінностей, що культивуються елітою на суспільному рівні.**

Так, джерела «UBR» (<http://ubr.ua/leisure/health/kurenie-otjirenie-i-bolezni-serdca--glavnye-problemy-ssha-76874>) та «Гіпотези й факти» (<http://gifakt.ru/archives/sots/inter/20-pozicij-pokotorym-soedinyonnye-shtaty-vperediplanety-vsej/#more-5825>) стверджують, що **США:**

- мають найвищий у світі відсоток населення, що перебуває в ув'язненні, та найбільшу у світі кількість ув'язнених;
- мають найвищий у світі відсоток людей, що потерпають від надлишкової ваги, хвороб серця й легень;
- лідирують у світі за кількістю розлучень;

- лідирують за кількістю годин, які кожна людина проводить перед телевізором на тиждень;
- мають найвищий на планеті рівень споживання наркотиків;
- посідають перше місце у світі з викрадення автомобілів;
- світовий лідер за кількістю згвалтувань;
- визнаний світовий лідер за кількістю вбивств;
- визнаний світовий лідер за загальною кількістю злочинів;
- мають найбільшу кількість людей, які вживають, не перебираючи, фармацевтичні препарати;
- мають найвищий відсоток жінок, які вживають антидепресантів;
- порнографічних матеріалів випускають більше, ніж будь-де на земній кулі; 89 % порнографії створюється в США і тільки 11 % припадає на іншу частину світу.

Що стосується **Європи**, то відповідно до оцінок інтернет-видання «Военное обозрение» (<http://topwar.ru/4154-osnovnye-vnutrennie-problemy-evropy.html>) основними внутрішніми проблемами Європи є:

- зростання кількості мігрантів з арабського Сходу й Африки з чужими європейцям релігійними віруваннями, традиціями, моральними й культурними цінностями;
- поширення націоналістичних настроїв і збільшення кількості сутичок на ґрунті расової та національної ворожнечі;
- демографічний спад і проблема старіння (згідно з дослідженнями демографів, до середини століття третина населення Європи складатиметься зі

старих понад 65 років; кожному десятому буде 80 років; середній вік європейця до 2050 року становитиме 49 років);

– проблема здоров'я європейців.

Останню проблему – здоров'я – розгляньмо докладніше. У доповіді «Стан здоров'я в Європі в 2010 році», підготовленій Організацією економічного співробітництва й розвитку спільно з Єврокомісією, стверджується, що кількість хворих на ожиріння у Європі за останні 20 років збільшилася вдвічі. Кожен другий європейець потерпає від ожиріння або надлишкової ваги. Серед дітей ожиріння є в кожного сьомого. Ожиріння – одна з головних причин високого рівня серцево-судинних захворювань. Європа має також серйозні проблеми з палінням і неправильним харчуванням. У низці країн (Велика Британія, Німеччина, Чехія та ін.) прогресують такі явища, як пияцтво, брак фізичної активності, стреси.

А ось дані, що стосуються проблеми **Росії**. Згідно з даними Ініціативного Всеросійського опитування, проведеного ВЦВГД у листопаді 2011 року, **до найгостріших питань росіяни відносять алкоголізм і наркоманію** (45% опитаних). Потім ідуть такі проблеми: корупція і бюрократизм (39%); становище молоді (31%); злочинність (27%); стан моралі; екологія (19%). Непокоять громадян проблема тероризму, ситуація в армії (по 15%) та демографічна ситуація (14%).

Наведених фактів і статистики цілком достатньо, щоб дійти такого висновку: як західний світ, так і російське суспільство хронічно хворі. І там, і там люди просто задихаються від надлишку однакових за своєю природою проблем, **джерелом яких є неспроможність сучасного суспільства дати людині душевне здоров'я і створити умови для її духовного зростання, для свідомого вибору на користь союзу з Богом і життя за Його заповідями**. Тому цілком зрозуміло, що **сьогодні ні Захід, ні Росія не мають жодної потреби в Україні, що смиренно несе хрест своїх соціально-гуманітарних**

проблем, породжених тими причинами, які ми обговорюємо.

Але ж від проблем нашого суспільства час уже вжахнутися. Вдумайтеся: **за кількістю абортів Україна посідає перше місце в Європі!**

Окрім того, за **темпами зростання рівня захворюваності на СНІД Україна на другому місці в Європі після Росії**. До того ж, якщо 15 років тому хвороба передавалася в країні здебільшого через кров (переважно шляхом вживання ін'єкційних наркотиків), то сьогодні половина хворих інфікуються під час статевих контактів.

Далі. Серед 27 країн світу з найбільшим рівнем захворюваності на туберкульоз, на які припадає 85% світової кількості випадків мультирезистентного туберкульозу, Україна посіла п'яте місце – після Азербайджану, Молдови, Казахстану й Узбекистану. Крім того, **на Україну припадає 11% усіх зареєстрованих випадків захворювання на туберкульоз у Європі.**

Ще однією серйозною проблемою є те, що **в Україні поступово вимирають чоловіки**. Так, у віковій групі від 40 до 49 років чоловіки помирають у три з половиною рази частіше, ніж жінки. А в середньому український чоловік живе 62 роки, що на 12 років менше середнього терміну життя української жінки.

За кількістю смертей від **раку Україна поділяє з Росією друге місце в Європі**, поступаючись лише Угорщині. За останні десять років кількість онкологічних хворих у країні збільшилася на 25%. За цей період тяжка недуга забрала життя 4 мільйонів українців.

Україна може також «похвастатися» п'ятим місцем у світі за рівнем уживання алкоголю населенням і **одним з найвищих місць у Європі за рівнем алкоголізму серед молоді**, а також сумною ситуацією в **екології**. Крім того, наша країна посіла **друге місце у світі за кількістю викурених сигарет на одну людину протягом року – 2,5 тисячі**, поступившись лише Греції, а також стала **одним із найактивніших**

експортерів живого товару – людей, викрадених для того або іншого виду рабської експлуатації. (Статистичні дані наведено за матеріалами видання «Кореспондент» від 23 квітня 2010 року (<http://korrespondent.net/ukraine/events/1069918-korrespondent-nazval-desyat-glavnyh-problem-ukrainskogo-obshchestva>).

А висновок напрошується один: **якщо Україна й далі йтиме наосліп «загальновизнаними» й «торованими» шляхами розвитку суспільства та людини, вимощеними західними цінностями й інститутами, то вже незабаром вийде на перше місце у світі за кількістю хронічних соціально-гуманітарних проблем, далеко випередивши США, країни Європи й Росію.**

В еліті нашої країни, якщо вона справді хоче з гордо піднятою головою дивитися на Захід і великого східного сусіда, є тільки один спосіб заявити про себе світові й з гідністю представити, поза всяким сумнівом, реально існуючі й досить унікальні за своєю природою потенціал української людини та цінності українського суспільства. Це спосіб «роботи на випередження» та пошуку самостійного шляху, щоб надалі не потрапляти в капкани й пастки еволюційного розвитку західної цивілізації. Щоб зрозуміти можливість і реальність такого «обхідного маневру», звернімо свої погляди на Схід.

«Обганяти, не доганяючи»

Сьогодні західний світ стоїть на порозі нової фінансово-економічної кризи, що може бути набагато тяжчою за попередню. **Якщо криза 1998 року найболючіше вдарила по країнах «третього світу», то криза 2008–го, навпаки, по західних. У результаті США і Захід загалом починають програвати економічне змагання країнам Азіатсько-Тихоокеанського регіону.**

У 60–80-х роках минулого сторіччя особливо дивувала своїми успіхами Японія, що стала за якихось 20 років другою державою світу в умовах вкрай обмежених природних ресурсів. Сьогодні в центрі уваги

– Китай. На черзі – Індія. З'явилася теза про домінування в зазначених регіонах трьох «азіатських тигрів» – Китаю, Японії, Індії з їхніми сателітами – Південною Кореєю, В'єтнамом, Малайзією, Сінгапуром, Гонконгом і Таїландом.

Аналізуючи феномен небувало-го пасіонарного сплеску в цих країнах, учені дійшли висновку, що **його причини треба шукати не в законах еволюції ринку, а в таких «тонких матеріях», як «духовне коріння», «моральність», «вірність традиціям», «уроджена здатність нації до освоєння інформаційних технологій і телекомунікацій».**

1946 року видатний індійський мислитель і політичний діяч **Джавахарлал Неру** в книзі «Моє відкриття Індії» писав, що його предки відмовилися від машинної індустрії, тому що не хотіли втратити давні традиції і прагнули зберегти моральні підвалини, що культивувалися віками. Вони не хотіли змагатися з добре оснащеними машинами Заходом, бо задовольнялися тим, що можна було створити ручною працею. В результаті вони зберегли моральні підвалини родини й суспільства, позаяк це було для них головним.

От на основі цього головного потенціалу розвитку – **вірності тради-**

ціям і духовній спадщині предків — і здійснюють сьогодні свій економічний і культурний злет перелічені країни. Об'єднані із суперсучасними інформаційними технологіями конфуціанські, індуїстські, буддистські, синтоїстські традиції й етичні норми з їхнім шанобливим ставленням до інтересів держави й нації, культивуванням в особистості внутрішньої дисципліни, терпіння, почуття обов'язку й поваги до результатів праці батьків і дідів стали тією «закваскою», що лягла в основу національних стратегій прориву в Азії. Цю стратегію в Китаї назвали «Обгнати, не доганяючи».

На Сході за головну мету взяли не наздогнати й перегнати Захід із виробництва верстатів, автомобілів і сучасних

мулою: вірність духовним традиціям + суперсучасні інформаційні технології.

Упевнений, цю «чарівну формулу» можна з успіхом застосувати й в Україні. Для цього маємо всі необхідні передумови.

Що стосується перспектив розвитку IT-галузі, то вже сьогодні Україна посідає 15-те місце у світовому рейтингу з виробництва програмного забезпечення. Нині галузь дає майже 10 млрд. грн. валового доходу на рік, і для її розвитку не потрібні ні значні держінвестиції, ні природні ресурси, ні тривалий термін окупності. На українському IT-ринку працюють близько 2,5 тисячі компаній і 150–200 тисяч осіб.

Доступ до Інтернету в нас ма-

є відносини церкви й держави. На моє глибоке переконання, не повинні в нас в Україні державні мужі повторювати завчене комуністичне гасло про «відокремлення церкви від держави і церкви від школи», так само як і примітивно загравати з верхівкою духовництва, але мудро порушити питання про межі й форми співробітництва Церкви та держави, Церкви і школи в питаннях виховання здорової, що прагне духовності, людини, а також морального відродження нації.

То що: обженемо Захід, не доганяючи його? Чи й далі житимемо в сліпому кошмарі?

В оформленні публікації використано ілюстрації, запропоновані автором.

21

приладів. Пріоритет там віддали іншому — виробництву комп'ютерів, унікального програмного забезпечення, інформаційних і телекомунікаційних систем. Це й дало змогу «азіатським тиграм» різко збільшити ВВП, залучити інвестиції, підтягнути традиційні, що раніше вважалися безперспективними, галузі промисловості, істотно поліпшити добробут населення. До того ж західним експертам і спостерігачам довелося з неприхованим подивом констатувати, що населення зазначених країн за своїм характером і менталітетом більше пристосоване до життєдіяльності інформаційного суспільства, ніж народи Заходу. Річ у тому, що рівень і масштабність використання інформаційних технологій залежать від таких якостей, як працьовитість, наполегливість, совість, обов'язок, чесність, безмежна відданість великій справі відродження нації. Ці якості «східної людини» органічно вписалися в суперсучасні технології. Більше того — вони стали частиною цих технологій.

«Західна людина» із властивими їй скептицизмом, індивідуалізмом, жагою почуттєвих насолод і невгамовним прагненням до реалізації прав і свобод менше підходить для ролі «структурного елемента» складної та взаємопов'язаної інформаційно-комунікативної системи.

Тож секрет «азіатського злету» можна описати простою фор-

ють 33% населення. Це дуже значна цифра з усіма наслідками, що випливають. З 2010 по 2011 рік серед країн Європи Україна за сумарним внутрішнім трафіком Інтернету піднялася з 10-го місця на 6-те. За один рік ми випередили Угорщину, Чехію, Іспанію, Польщу, Італію, Фінляндію. У Києві готують перспективні проекти зі створення інвестиційного порталу, соціальної мережі підприємців, автоматизації бюджетного процесу. Звісно, тут ідеться лише про передумови прориву в інформаційно-комунікативній сфері, але вони є.

Та найголовніше — в Україні збереглися всі необхідні передумови для духовного відродження. Українське православ'я докорінно відмінне від протестантизму тим, що на перше місце в шкалі цінностей для людини воно ставить не прагнення успіху й заповзятливість, а вірність Богові, чесність, щирість, смиренність, терпіння, здатність до покаяння, повагу до батьків. Однак у нашому православ'ї є й певні вимоги до влади: вона повинна бути моральною й відповідальною перед людьми за наслідки своїх дій. Усі ці неминучі моральні цінності лежать в основі нашої культури і, безперечно, можуть стати невід'ємним елементом майбутніх унікальних інформаційно-комунікативних систем — так, як це відбувається сьогодні в Азії. Але для цього мають докорінно змінитися

Дата 24 травня 1882

130 років від дня народження Кирила Стеценка

Український композитор, диригент і громадський діяч Кирило Григорович Стеценко народився 24 травня 1882 року в с. Квітки на Київщині в багатодітній родині художника-самоука.

1892 року Кирило навчався в малювальній школі М. Мурашка і Софійській духовній бурсі в Києві. Співав у хорі М. Лисенка. 1903-го закінчив Київську духовну семінарію. Потім навчався в музично-драматичній школі Миколи Лисенка. 1907 року був заарештований за участь у громадській діяльності й висланий на Донеччину. 1908-го повернувся із заслання й викладав спів. Ставши священиком, одержав парафію на Поділлі. З 1917 року працював у музичному відділі міністерства освіти (Київ). Організував перший Київський народний хор, дві мандрівні капели, на основі яких згодом створили капелу «Думка».

У творчості Стеценка був продовжувачем національного напрямку української музики, розпочатого Лисенком. Віддавав перевагу хоровавому, вокально-інструментальному, оперному жанрам, музиці до театральних вистав і обробкам народних пісень. Усе своє життя присвятив справі музичної освіти. Композитор помер 29 квітня 1922 року в селі Веприк на Київщині. На його батьківщині, в селі Квітки, та в селі Веприк діють меморіальні музеї Кирила Стеценка.

О. К.